

Repere medicale de-a lungul istoriei – 2019 (I)

Farm. pr. Maria-Gabriela Suliman, Ist. Antoaneta Lucasciuc

Societatea Română de Istoria Farmaciei (SRIF)

Societatea Română de Istoria Medicinii (SRIM)

UN MEDIC MARAMUREȘEAN MEMBRU AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE MEDICALE (1993)

†**2013** – 5 ani de la moartea prof. dr. **Corneliu Ducea** (n. 1927, martie 21, Sighetu Marmăției)

După studii strălucite la Facultatea de Medicină din Cluj (1951) și alte stagii de medic consultant, din **1953** devine cadru universitar la Clinica Medicală 1 Cluj; conferențiar la Institutul Medico-Farmaceutic Tg. Mureș (**1968**) și prof. univ. al Clinicii Medicale (1971); a îndrumat 40 de promoții de studenți, a elaborat sute de lucrări în specialitatea boli cardio-vasculare și a publicat 2 lucrări importante de electrografie (1982; **1988**); între 1981-1984 a fost la Facultatea de Medicină și Farmacie din Tg. Mureș, iar între **1983-1997** a condus Secția Clinică de Medicină Internă I din cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență Tg. Mureș (1).

†**2008, oct. 7, Del Mar (SUA)** – 10 ani de la moartea lui **George Emil Palade** (n. 1912, nov. 19, Iași), biolog și medic american de origine română, primul român distins cu premiul Nobel în 1974.

A înscris în istoria biomedicinii mai multe descoperiri: în microscopie electronică a clarificat peisajul celular; ultracentrifugarea în gradient de sucroză a celulelor; control în citoplasma proteinelor după asamblarea lor în ribozomi și până la eliminarea lor din celulă ș.a. (2).

ANIVERSĂRI

1493, nov. 11, Einsiedeln – 525 ani de la nașterea medicului de origine elvețiană, alchimist **Philippus Paracelsus** (Theophrastus Bombastus von Hohenheim) (†1541, sept. 24, Salzburg), fizician, astrolog, teolog, filozof. A fost inițiatorul mișcării iatrochimice; a introdus pentru prima oară aparatul de distilare prin antrenare cu vapori de apă, inventat de el; a preparat hidrogenul din oțet și pilitură de fier și a sintetizat eterul etilic din etanol și acid sulfuric; astăzi fiind considerat părintele toxicologiei (3).

1803 - 215 ani de la nașterea medicului german **Joseph Friedrich Sobernheim** (†1846), autor al unei „*Macrobiotici*” cu prezentarea unor subiecte de igienă mentală, frenologie, psihologie etc., lucrarea fiind tipărită la Iași (**1838**) de I.T. Albineț (4).

MEDICINIȘTI – ÎN TRECERE PRIN VIAȚĂ...

1833, Iași – 185 ani de la nașterea poetului **Mihai Porfiru** (†1851), care a urmat Facultatea de medicină de la Paris (1849-1851), când, bolnav de tuberculoză, își află sfârșitul;

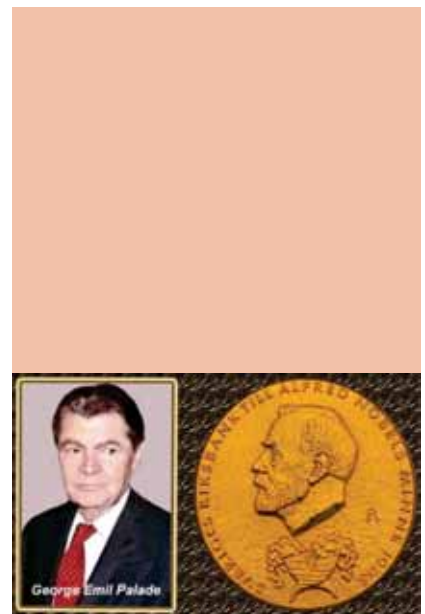

FIGURA 1. Dr. George Emil Palade (1912-2008)

FIGURA 2. Dr. Philippus Paracelsus (1493-1541)

1853 – 165 ani de la nașterea maramureșanului **Ioan Artemie Anderco** (†1877), care se înscrie la Facultatea de medicină din Torino, trimis cu o bursă a Societății „*Transilvania*” (1871), dar se confruntă cu tuberculoza care îi va opri ascensiunea, atât ca discipol al lui Hipocrat, cât și cu certitudine ca istoriograf și prozator; despre el au scris Elie Daianu, N. Iorga, D.D. Paraschivescu, dr. Felix Marian (5).

UN MARE MEDIC OFTALMOLOG ȘI IATROISTORIOGRAF

1853 – 165 ani de la nașterea marelui medic bănățean **Gh. Crăiniceanu** (†1926, București), autorul primei biobibliografii științifice din literatura medicală românească („*Literatura medicală românească Biografii și bibliografie*”, Ed. Academiei Române, Buc., 1907). Prof. Dr. V. Bologa a descoperit, după moartea acestuia mai multe manuscrise și note inedite care atestă cu certitudine cercetarea „*medicinii populare și a folclorului medical*”, în strânsă legătură cu etnobotanica, înscriindu-se ca unul dintre promotorii studiului fitoterapiei (6).

1853, Piatra Neamț – 165 ani de la nașterea dr. **Leon Sculy Logothety** (†1912, aprilie 6/13, Iași), primul decan și primul profesor al Facultății de medicină a Universității („*Mihăilene*”) din Iași.

În bioergografia acestei personalități medicale sunt consemnate studii liceale la Paris și medicale în Montpellier, finalizate cu teza de doctorat în medicină și chirurgie la Paris. Sosit la Iași, se distinge ca un chirurg de seamă la Spitalul Sf. Spiridon, unde aplică metode și tehnici operatorii noi de chirurgie obstetricală, abdominală și neurologică, introduce antisepsia și asepsia, conștientizând pericolul pre- și postoperator al actului chirurgical, portajul bacteriilor de la saloane la sala de operații; în scopul optimizării diagnosticului a introdus în clinica sa și examenul radiologic. Pentru toate acestea este considerat, pe bună dreptate (alături „*de un alt chirurg valoros dr. Ludovic Russ senior*”), fondatorul chirurgiei moderne ieșene. A fost primul decan al Facultății de medicină din Iași (1879-1881) concomitent cu exercitarea acestui mandat („*din care a demisionat în final*”) a fost și primul profesor de Anatomie Descriptivă și Histologie (1879-1881), profesor titular de Clinică Chirurgicală și Oftalmologică (1882-1886) și apoi de Clinică chirurgicală (1886-1912); ca un corolar la titlul de „*cețățean demn al Iașului*” a donat orașului renumita vilă „*Greierul*” de pe colina Repedea, devenită spital în Primul război mondial (7).

1863, nov. 13/25, București – 155 ani de la nașterea Prof. dr. **Ion Cantacuzino** (14 ian. 1934, București)

În 1879, studiază la Liceul Louis le Grand din Paris, unde este coleg cu Romain Roland (premiul Nobel 1915); student la Facultatea de Litere și Filozofie (1882-1885); student la Facultatea de științe (1886), coleg cu Emil Racoviță, Dimitrie Voinov și Paul Bujor; sub influența ideilor lui Pasteur se înscrie la Facultatea de medicină (1887). Aici își descoperă marea sa pasiune pentru biologie, în Laboratorul Marinei de la Roscoff, din nordul Franței. Atras de cercetarea de la Institutul Pasteur, unde savantul I. Mecinikov îi va fi mentor de seamă, ceea ce îl determină ca în 1892 să abandoneze clinica și să se dedice definitiv cursurilor de microbiologie de la Institutul Pasteur devenind asistentul acestuia.

La 12 iulie 1894, Paris, în fața unei Comisii prezidate de Cornil, își susține celebra teză de doctorat „*Recherches sur le mode de destruction du vibrion*”

FIGURA 3. Prof. Dr. Leon Sculy Logothety (1853-1912)

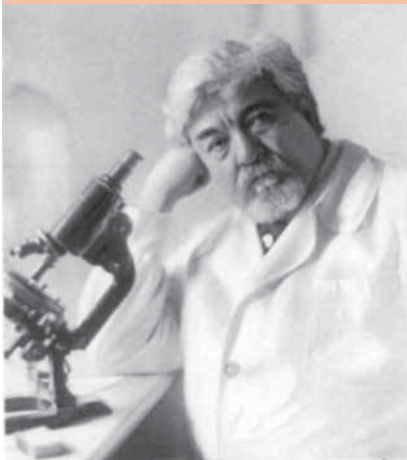

FIGURA 4. Prof. Dr. Ion Cantacuzino (1863-1934)

cholérique dans l'organisme, contribution à l'étude du problème de l'immunité" (Cercetări asupra modului de distrugere a vibrionului holerici în organism, contribuție la studiul problemei imunității). Se întoarce în țară și la 21 dec. 1901 devine șeful Catedrei și Laboratorului de medicină experimentală de la Facultatea de medicină din București. Din inițiativa dr. I. Cantacuzino, Șt. Irimescu și M. Petrini-Galați a fost înregistrată „Societatea pentru Profilaxia și Asistența Tuberculoșilor Săraci” (1904). Dr. I. Cantacuzino a rămas implicat în activitatea Societății, promovând activ măsuri de profilaxie și tratament al tuberculozei: ajuns Ministru al Sănătății (1931-1932), a continuat eforturile de combatere a tuberculozei, inclusiv prin deschiderea mai multor sanatorii și publicarea unor materiale de informare-educare pentru a face ca opinia publică să înțeleagă mai bine boala.

Apare sub direcția sa la București „Revista științelor medicale” (1905, mai-1948). În 1906 ține conferințe de educație sanitară la Cercul socialist „România muncitoare” și întemeiază la București și Iași, împreună cu I. Athanasiu, „Reuniunea biologică română”, filială a Societății de biologie din Paris.

La 23 dec. 1910 a fost elaborată și adoptată Legea care cerea mai multă atenție activității antiepidemice și igienistice, sub conducerea dr. I. Cantacuzino, director general al Serviciului sanitar.

În 1913, aug. – sept. a avut loc „marea experiență” de vaccinare antiholerică de masă în focarele infecțioase din timpul conflictelor balcanice.

La 31 ian. 1917, Iași s-a înființat Directoratul sănătății publice și militare sub conducerea dr. I. Cantacuzino.

În București, la 16 iulie 1921, se înființează Institutul de Seruri și Vaccinuri, care apoi s-a numit Institutul de microbiologie, parazitologie și epidemiologie „Dr. I. Cantacuzino”, cu patru secții și trei obiective principale: prepararea serurilor, vaccinurilor și a produselor biologice necesare diagnosticului, profilaxiei și tratamentului bolilor infecțioase; cercetări științifice și formarea de cadre de specialitate.

În iulie 1921, la București a avut loc primul Congres al medicilor din România prezidat de profesorul Cantacuzino. „Cea mai mare bucurie a mea a fost de a împărtăși tinerilor știința pe care o dobândisem și de a deștepta în mintea lor dorința de a ști mai departe și de a-și adânci cunoștințele” mărturisirea Prof. dr. Ion Cantacuzino (8,9).

1883, dec. 1, Mănăstiriște, Cernăuți – 135 ani de la nașterea dr. **Areta Scalat** (†1966, nov. 4, Rădăuți), prima femeie medic din Bucovina

După absolvirea cursului primar din satul natal a urmat școala normală (de învățători) din Cernăuți; bacalaureatul l-a trecut cu succes (6.07.1907), după care a plecat la Viena, unde s-a înscris la Facultatea de medicină; în această perioadă a activat și în cadrul Societății academice-literare „România Jună”, făcând parte din comitetul de conducere; după obținerea titlului de doctor în medicină (1912) se întoarce în țară, unde este angajată la Spitalul de Boli nervoase și mintale din Cernăuți; dar un incident neplăcut îi va schimba traseul profesional în **1918**, părăsind definitiv secția și s-a angajat la Maternitatea condusă de renumitul Prof. Dr. Oct. Gheorghian (1874-1929); a obținut titlul de medic primar ginecolog (1 dec. 1921), fiind „prima româncă din Bucovina, care a studiat medicina și s-a specializat în obstetrică și ginecologie”, în același timp a fost director și profesor al Școlii

FIGURA 5. Dr. Areta Scalat (1883-1966)

FIGURA 6. Prof. Dr. Dimitrie Bagdasar
(1893-1946)

de moașe, aflată în localul Maternității; s-a pensionat la 1.03.1942 și s-a retras la Rădăuți (10).

1893, dec. 17, Roșiștei, jud. Vaslui – 125 de ani de la nașterea prof. dr. **Dimitrie Bagdasar** (†1946, iulie 16, București), promotorul neurochirurgiei românești

Absolvent al Facultății de Medicină din București (1919) devine doctor în medicină și chirurgie, cu teza „*Contribuții la studiul sindromului parkinsonian postencefalic*” (1921); se formează ca neurolog, cu prof. Gh. Marinescu (1918-1921) și cu D.I. Noica (1922-1926); se specializează în neurochirurgie la Spit. „*Peter Bent Brigham*” din Boston, cu prof. H.W. Cushing (1927-1929); medic primar chirurg la Spit. din Jimbolia (1929-1931) și din Cernăuți (1931-1932); primul serviciu românesc de neurochirurgie, la Spit. Central din București, pe care l-a condus până la sfârșitul vieții sale; conferențiar (1937), profesor de neurochirurgie la Facultatea de Medicină din București (1945), Ministrul Sănătății „*în guvernul democrat Petru Groza*” (1945-1946); ales post mortem membru de onoare al Academiei Române (1948); împreună cu dr. Constantin Arseni a publicat „*Traité de neurochirurgie*” (1951, București); în onoarea sa, numele de „*Dimitrie Bagdasar*” a fost dat Spitalului Central de Boli Nervoase și Mintale din București (11).

1908, Frasin-Gura Humorului – 110 ani de la nașterea dr. **Sheba (Scheiber) Chaim** (†1971, oct. 7, Israel), renumit medic evreu din Bucovina A studiat medicina la Viena (1932); a plecat împreună cu familia în Palestina (1933); Comandant al Corpului Medical al Forțelor de Apărare al Israelului (1948-1950); Director general în Ministerul Sănătății Statului Israel (1950-1953); a contribuit la înființarea Facultăților de Medicină din Tel-Aviv, Ierusalim și Haifa; profesor la Facultatea de Medicină din Ierusalim și prorector din 1949 al Universității Ebraice; laureat al Premiului pentru medicină (1968) (12).

1923 - 95 ani de la nașterea dr. **Virgil Petru Crișan** (†1996, dec. 14), neurochirurg și istoriograf al medicinei

Înainte de moarte a semnat un volum în limba germană: „*Instrumentarul în istoria neurochirurgiei*”, 220 p. și 33 figuri (13).

1928 - 90 ani de la nașterea medicului primar fiziolog **Florian Dumitrescu** (†1987), care a fost timp de 22 ani directorul Sanatoriului TBC din Guranda, la 40 km. de Botoșani. Pe piatra pusă de personalul Sanatoriului TBC Guranda scrie: „*Doctore nicăieri nu există prevăzut că ar fi necesar să te salvezi și pe tine însuși*” (14).

ANIVERSĂRI-COMEMORĂRI

200 de ani de la primul Regulament Spitalicesc al Spițeriei din țările române

1773, Siatista, Macedonia – 245 ani de la naștere și 190 ani de la decesul dr. **Constantin Caracaș (1828, oct. 31, București)**, unul dintre principalii fondatori și medicul șef al Spitalului Filantropia („*Lubirea de oameni*”), a întocmit și pus în aplicare (1817, apr., București) un regulament de funcționare considerat de istoriografii medicali ca fiind „*primul regulament al Spitalului românesc*”, din care am extras și paragrafele care interesează activitatea și atribuțiile personalului medical și spițeresc dar și ale întregului colectiv administrativ.

Textul integral al Regulamentului a fost păstrat în „*Topografia Țării Românești și observațiuni antropologice privitoare la sănătatea și bolile*

locuitorilor ei" (în lb. greacă), Tipografia I. Eliade, București, 1930. Această monografie a fost tradusă în lb. română și republicată de iatroistoriograful P.Gh. Samarian (1937).

În anul când dr. C. Caracaș a scris acest regulament el avea deja o experiență îndelungată, iar din 1812 lucrase efectiv în spitalul cu numele „iubirii de semeni”. Ca atare, avem date certe și despre spișeria acestui spital, căreia din construcția inițială i se alocaseră trei încăperi destinate astfel: „*oficina farmaceutică, depozitul de medicamente și locuința spișerului*”. Se știe că primul spișer al Spitalului Filantropia a fost Johann Greff, care în textul unei jalbe, susținea că „*a îngrijit bolnavii și le-a procurat medicamente*”, fiind probabil furnizorul „extern”. În Regulamentul respectiv la pct. 1.4 și 60, se stabilesc obligații ca: „*medicul primar este dator în toată dimineața, la ora reglementară și în toate zilele, să viziteze pe bolnavi cu secundarul său și cu chirurgul și în unire să prescrie medicamentele necesare*” și desigur erau prescrise și indicațiile terapeutice. Dar în sarcina permanentă a farmacistului intra înzestrarea „*din belșug*” cu medicamente (15,16).

DESCOPERITORII VACCINULUI BCG

1863, iulie 12, Nice – 155 de ani de la naștere și 85 ani de la decesul medicului francez, cercetător microbiolog și imunolog **Leon Charles Albert Calmette** (†1933, oct. 29, Paris), care, împreună cu medicul veterinar **C. Guérin** (1872-1961), a pus în practică vaccinul BCG, făcând posibilă oprirea flagelului mortal TBC (1921).

Tot el a finalizat reacția conjunctivală la tuberculină și a avut o contribuție importantă la punerea diagnosticului și profilaxiei tuberculozei, în seroterapia contra veninurilor de șarpe, epurarea biologică a apelor reziduale ș.a. (17).

1868, Cernăuți - 150 de ani de la naștere și 110 ani de la decesul dr. **Modest Popescu** (†1908, Berlin)

Fiu al preotului Leon Popescu; cu bacalaureat la Liceul german nr. 1 (1887); doctorat în medicină și chirurgie, „*magna cum laudae*” (1893, Viena), își continuă perfecționarea în clinicile de la Viena și Berlin; se întoarce la Cernăuți, unde nu se regăsește și trece în România, la București; din nou medic ginecolog la Institutul de obstetrică din Cernăuți se ocupă cu străduință de noua clădire care va purta numele de „*Maternitate*” (1898). Este considerat creatorul acestei instituții dar celebrul medic ginecolog Octavian Gheorghian o desăvârșește chiar în timpul scurtei sale legislaturi ca director al dr. M. Popescu, care se stinge la vârsta de 40 ani (1908) la Berlin. În scurta bioergografie care i se face în „*Bucovina medicală*” I, nr. 5-7 mai-iulie 1943, se menționează și prioritatea care-i aparține: primele operații de cezariană ș.a. (18).

CENTENAR ANIVERSAR AL UNUI DĂRUIT COLECȚIONAR DE ARTĂ

1918, ian. 7, Bârlad – 100 ani de la naștere și 30 ani de la moartea prof. dr. **Ion Chiricuță** (†1988, Cluj)

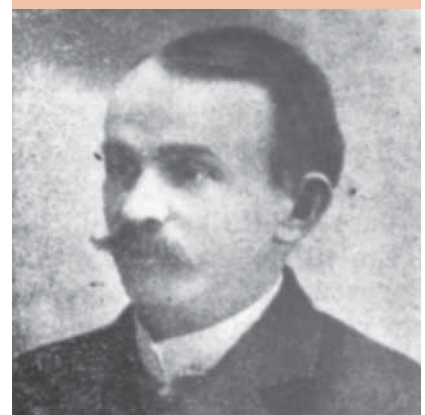
A fost promotorul oncologiei moderne românești, director al Institutului Oncologic din Cluj-Napoca (1958), „*primul institut de profil din țară (fondat în 1929)*”. „*Viața Medicală*” (serie nouă) nr. 43 (1500) din 26.10.2018, i-a

FIGURA 7. Constantin Caracaș, „*Topografia Țării Românești*”, Ediție bilingvă, Îngrijire de ediție, studiu introductiv și note suplimentare: Georgeta Filitti, Ed. Omonia, București, 2018 (coperta I)

FIGURA 8. Dr. Leon Charles Albert Calmette (1863-1933) și C. Guérin (1872-1961)

FIGURA 9. Dr. Modest Popescu (1868-1908)

FIGURA 10. Prof. Dr. Ion Chiricuță (1918-1988), bust din fața Institutului Oncologic din Cluj care îi poartă numele

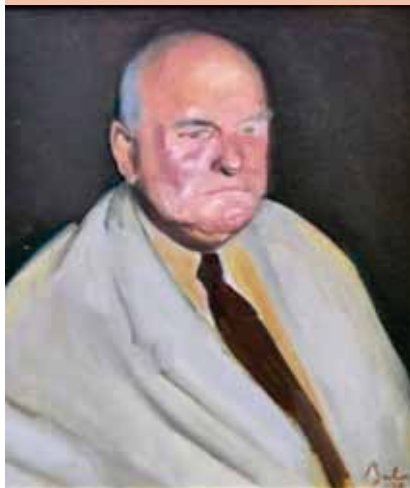

FIGURA 11. Prof. Dr. Ion Chiricuță (1918-1988), pictură de Corneliu Baba (Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad)

FIGURA 12. Dr. Ștefan Vasile Piscupescu (Episcopescu Manega) (1777-1850), Colecția N. Vătămanu

dedicat la pagina de „Istoria Medicinii” un generos material cu prilejul centenarului aniversar: „Cu muzeografa Nicoleta Arnăutu, despre colecția de artă Ritta și Ion Chiricuță” (din orașul natal) sub semnătura dr. Virgil Răzeșu și a fiului savantului, prof. dr. Ion-Christian Chiricuță.

1928, nov. 1, București – 90 ani de la naștere și 3 luni de la moartea dr. **Cohn Jules Botea** (†2018, aug., București), pediatru, educator sanitar, dramaturg și inovator

Absolvent al Facultății de pediatrie din București (1953); (DGSM) (1953-1960); Spitalul de copii „Victor Gomoiu” (1960-1995); medic șef de policlinică (1990-1995); cu inovații: „Aparat pentru cercetarea evoluției în tratamentul coreei minor” (1955), „Clase de recuperare pentru intelectul liminar”, un „model fiziologic de act reflex” și un „Dispozitiv electric de control și autocontrol în asimilarea noțiunilor de aritmetică la clasele de recuperare”; a înființat teatrul de păpuși „Pastiluța” la Spitalul de copii „Victor Gomoiu” (1997) cu vădit scop educativ sanitar pentru care a scris și pus în scenă „șapte piese de teatru”, premiate și republicate; alte opere dramatice: „Morbiditatea deontologică” (1977), „Biopsia” (1983), „Victorii amare” (1988); a publicat în antologii de haiku și în Almanahul SMSPR „Clipa cea repede”; membru al Societății Române de Haiku și al SMSPR din 1990 (19).

UN MEDIC PORTUGHEZ ÎN TRECERE PRIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

1719, martie 20, București (300 ani) – Este amintit medicul **Daniel da Fonseca** (c. 1677-?), evreu portughez, stabilit temporar la curtea lui Nicolae Mavrocordat (1680-1730) în ultimii ani de domnie (1719-1730) (20).

UN INCENDIU PĂGUBITOR ...

1739, feb. 27, București (280 ani) – Un incendiu de proporții pornit de la Sf. Sava a ars multe clădiri, dar cea mai costisitoare (7.155 taleri) a fost refacerea Mănăstirii, Spitalului și Spițeriei Colțea (21).

MOTIV SERIOS DE DIVORȚ

1739, martie 8, București (280 ani) – Se admite despărțirea de bărbatul ei a bolnavei Vișa (gubavă) leproasă (20).

CARTE MEDICALĂ ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

1829, București – 190 ani de la apariția cărții de educație pentru sănătate „Oglinda sănătății și a frumuseții omenești. Mijloace și leacuri de ocrotirea și de îndreptarea stricăciunilor”, alcătuită și întocmită de **Ștefan Vasile Piscupescu** (Episcopescu Manega) (1777-1850).

„Spițer și doftor al Poliției Bucureștilor a Prințipatului Țării Românești. ...de mare și învederat folos. Asemenea este și obicinuița băuturilor, ceaiurilor calde de mușețel înjumătățit cu lapte și îndulcit cu zahăr sau fiertură de șarbet de cuișoare îndulcit cu zahăr”. Multe dintre sfaturile dietetice ale doftorului V. Episcopescu se dovedesc de „un învederat folos” și astăzi, confirmate de o altă carte medicală „Practica doctorului de casă”, pentru doctor și norod, București, 1846 (21).

PRIMUL PERIODIC ROMÂNESC DE EDUCAȚIE SANITARĂ

1844, feb. 15, Iași (175 ani) – Dr. Constantin Vârnav (1806-1877) editează „*Povățuitorul sănătății și al economiei*” (20).

GAZETĂ MEDICALĂ

1879, ian. 6, București (140 ani) – Apare „*Progresul medical român*”, care își va înceta activitatea în 1906 (20).

RESPONSABILITATEA STATULUI ÎN APĂRAREA SĂNĂTĂȚII

1894, martie 30, Roma (125 ani) – A avut loc Congresul internațional de medicină la care savantul roman Victor Babeș (1854-1926) a prezentat conferința „*Statul în fața noilor cercetări bacteriologice*”, în care insistă asupra responsabilității directe a statului în problemele de sănătate publică (20).

ȘI O NOUĂ SOCIETATE

1919, martie 19 (100 ani) – Prof. dr. D. Danielopolu inițiază constituirea *Societății medicale a Spitalelor din București*: președinte prof. dr. I. Nanu-Muscel (20).

COMEMORĂRI

Pictorul medicilor

†**1889** – 130 ani de la decesul pictorului craiovean de factură academică **Nicolae Iliescu (Elliescu)** (n. 1850, Craiova).

A pictat portretul ctitorului învățământului medico-farmaceutic civil și militar din România, dr. Carol Davila (1828-1884) și al diplomatului dr. Mihail Gheorghiad Obedenaru (1839-1885), care se află în Colecția de artă plastică (ctitori și fondatori), sala de Consiliu a Facultății de Medicină „*Carol Davila*” din București (22).

†**1934, ian. 14, București** (85 ani) – A decedat prof. dr. **Ion Cantacuzino** (n. 1863, nov. 13/25, București) după o lungă suferință, la care s-a adăugat și o galopantă pneumonie; a fost înhumat inițial în cavoul familiei de la cimitirul *Bellu* și readus în cripta Institutului ce-i poartă numele la 7 iunie 1934 (23).

†**1954, ian. 25, București** – 65 ani de la moartea Prof. dr. **Ion Tănăsescu** (n. 1875, aug. 1, Fălticeni)

Bacalaureatul la Institutele Unite din Iași (1896); absolvent al Facultății de Medicină din Iași (1902); specializare în clinici pariziene (1902-1907); profesor de Anatomie la Facultatea de Medicină din Iași (1907); profesor de Anatomie Topografică și Clinică Chirurgicală (1912-1930), iar din 1913, profesor de Clinică Chirurgicală; decan al Facultății de Medicină din Iași (1930-1935); „*chirurg și anatomist de excepție, exigent, a creat o școală remarcabilă, în ambele domenii*”; membru al mai multor asociații profesionale naționale și internaționale; președinte al Societății de Medici și Naturaliști din Iași; onorat cu distincții din partea Statului român (24).

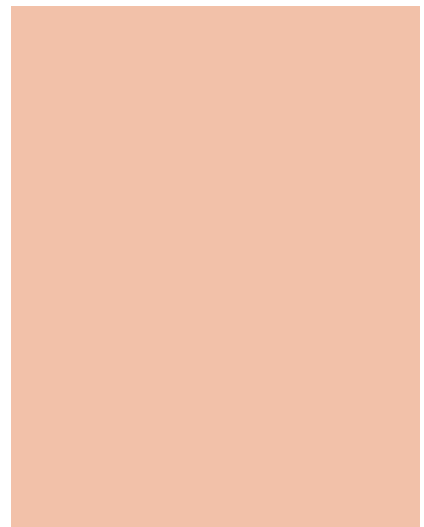

FIGURA 13. Nicolae Iliescu (Elliescu) (1850-1889)

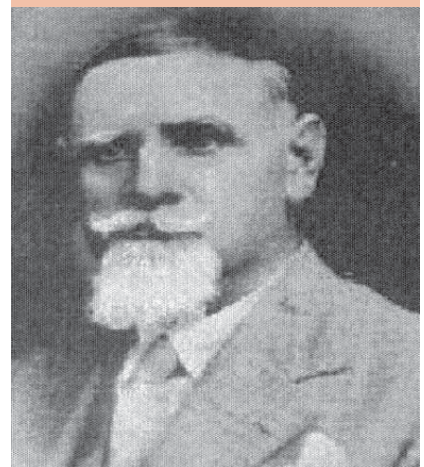

FIGURA 14. Prof. Dr. Ion Tănăsescu (1875-1954, Fălticeni)

MEDICI BUCOVINENI DĂRUIȚI PROFESIEI

†**1969, martie 20, Cluj** (50 ani) – S-a stins din viața pământească dr. **Gheorghe Ioaneți** (n. **1869, aug. 6, localitatea Carapciu pe Siret**), într-o familie de țărani: tatăl Cozma Ioaneți era chiar absolvent de liceu dar mama Irina (n. Popescu, din Pătrăuți) era analfabetă, mai târziu copiii ei au alfabetizat-o; tânărul Gh. Ioaneți a urmat clasele primare și Liceul german nr. 1 din Cernăuți: a fost premiant și bursier, întreținut în mod gratuit, timp de opt ani, în Internatul de băieți români al *Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina* (SCLRB); în timpul studiilor la Viena se va dedica cu aceeași dăruire ca membru al Societății academice-literare „*România Jună*”; doctor în medicină al Facultății vieneze (1923) s-a întors la Cernăuți; a activat ca medic al Casei de Asigurări Sociale-Dispensarul de boli interne (1923-1938), apoi la Dispensarul tbc. (1938-1942); în paralel cu aceste posturi a lucrat din anul 1926, ca medic secundar la secțiile de boli contagioase din Spitalul Central Cernăuți; specializările făcute în clinicile marilor profesori din Viena, Breslau și Berlin, au fost urmate în țară, la București (prof. I. Teohari) și la Cluj (prof. Iuliu Hațieganu), devenind medic șef al Secției I Medicală de la Spitalul din Cernăuți (**1934-1940**) și ca medic primar (1941-**1944**), când Spitalul Central a fost evacuat în orașul Slatina (Olt), în urma operațiunilor militare și a ocupării de către Armata Roșie a Bucovinei de Nord, apoi la Timișoara, într-un spital de zonă interioară până în ian. 1945; repartizat la 1 feb. 1945 ca medic primar la Spitalul de Stat din Turda, unde va funcționa din 1947 până la pensionarea din anul 1962 la Secția de boli pulmonare-tbc.; activitatea științifică s-a concretizat prin conferințe și articole, acestea acoperind aria tematică a patologiei pulmonare în care era specialist; pentru cinstea, corectitudinea, conștiinciozitatea și probitatea profesională a fost decorat și gratificat pe merit; a fost condus pe ultimul drum în cimitirul din Cluj și bucovinenii din capelă au intonat ultima strofă din „*Tricolorul*” lui Ciprian Porumbescu: „*lar când fraților m-oi duce/De la voi și-o fi să mor/Pe mormânt atunci să-mi puneți/Mândrul nostru tricolor*”. Pe piept, dr. Cornel Lubaș i-a pus o bucată din panglica tricolor, aparținându-i încă din studenție, când era membru al „*României June*” (25).

†**1974, feb. 26, Suceava** (45 ani) – A decedat dr. **Teodor Costic**, (n. 1896, ian. 25, com. Ropcea-Storojineț, Bucovina austriacă, în familia unor gospodari agricultori). A urmat școala primară în satul natal și primele 7 clase la liceul „*Aron Pumnul*” din Cernăuți, iar din clasa a VIII-a se transferă la liceul „*Ștefan cel Mare*” din Suceava, unde își susține și bacalaureatul (1945); din acest an urmează cursurile Facultății de medicină din Viena (timp de cinci ani), după care revine în țară unde își continuă studiile la Facultatea de medicină din Cluj; ca toți studenții bucovineni activează în Societatea academică-literară „*România Jună*”, având și funcții de conducere în Comitet iar în ultimul an președinte (1920, nov. 13); în **1919**, după încetarea Războiului de întregire pentru România, tinerii bucovineni mediciști, Ion Nandriș, Octavian Lupu, I. Costineanu, T. Costic ș.a. s-au întors la Viena, cu intenția de a-și termina studiile și de a reface Societatea „*România Jună*”. T. Costic, din lipsă de mijloace materiale, a părăsit Viena, revenind la Cluj, unde a fost apreciat de profesorii noii facultăți și chiar numit ca preparator (1921) și asistent (1923-**1924**) în cadrul Clinicii dermato-venerice; după terminarea studiilor s-a întors în Bucovina României Mari, unde a fost numit medic la Circumscripția urbană Cozmeni

(1924-1929); medic primar al jud. Storojineț (1929); inspector general sanitar al Bucovinei, datorită abilităților sale de organizator al sănătății publice (1944) dar până la această dată el a fost detașat în mai multe localități și funcții dintre care: medic șef al portului Sulina, medic șef al jud. Târnava Mică (la Blaj), Hunedoara (Deva) și în sfârșit se întoarce la Câmpulung-Moldovenesc; în 1948 este numit medic șef al Secției dermato-venerice a Spitalului din Suceava și medic primar, până la pensionarea din 1960; suferința unei boli neiertătoare (cancer pulmonar) îl va trece în lumea cea veșnică, la vârsta de 78 de ani (25).

PĂRINTELE „ETOLOGIEI” – COMEMORARE

†1989, feb. 27, Altenburg, Austria – 30 ani de la decesul dr. Konrad Lorenz (n. 1903, nov. 7, Viena)

Fiul unui celebru chirurg ortoped, Adolf Lorenz, care își dorea un urmaș în profesie, dar acesta era pasionat de zoologie și, deși va urma totuși medicina la Universitatea vieneză, tatăl său spunea dezamăgit: „Konrad ... preferă ornitologia practicii medicale”.

După ce a luat diploma de doctor în medicină (1928), refuzând să o practice, și-a luat doctoratul în zoologie (1933) la Institutul anatomic al Universității; este cunoscut în anii 1934-1938 prin studiul cu găște, „Lorenzo devenind mama adoptivă a unor păsări”; lector de anatomie comparată și de psihologie animală (1937-1940) lucrând și într-un spital de psihiatrie, va susține (împotriva tuturor) „că domesticirea animalelor este o amenințare pentru omenire”; în timpul războiului, a luptat pe Frontul de Est, unde a fost luat prizonier de ruși și eliberat, în 1948; întors în Germania începe construirea Institutului „Max Planck” pentru „Fiziologie comportamentală” în Districtul Lacurilor, unde a lucrat între 1958-1973, când se întoarce în Austria natală; a luat Premiul Nobel pentru „fiziologie și medicină” împreună cu alți doi cercetători, Nicolaas Tinbergen și Karl von Frisch, pentru „Studiile privind comportamentul animal, care deschid perspective psihiatriei, medicinei psihosomatice și ecologiei aplicate” (1973); în cartea sa „Despre agresiune” a pledat „pentru caracterul înnăscut și legitimitatea comportamentului agresiv la oameni, similar cu cel animal”; a rămas unul dintre „părinții” etologiei: „Omul întâlnește câinele” (26).

†1999, martie 10, Suceava – 20 ani de la moartea dr. Radu Tudoraș (n. 1926, ian. 7, Mănăstirea Humorului)

Absolvent al Facultății de Medicină din Iași, medic primar, „personalitate distinsă a vieții medicale sucevene, și-a făcut cu onoare datoria profesională până la 12 martie 1958”, când a fost arestat, datorită originii sale „nesănătoase” (tatăl său fusese numit în 1928 prefect al jud. Suceava din partea PNȚ); condamnat la 22 ani de muncă silnică și 8 ani de degradare civică cu confiscarea totală a averii; întemnițat în închisorile Suceava, Botoșani, Aiud, Jilava; eliberat la 20 iulie 1963; apoi angajat ca medic specialist în cadrul Comisiei de Expertiză a Capacității de Muncă Suceava (27).

ANIVERSĂRI

1839, feb. 20, com. Cincu Mare, comitatul Făgăraș – 180 ani de la nașterea farmacistului și medicului Theofil Gottlieb Fabini (†1893, sept. 6, București) de naționalitate austriacă, împământenit (1886)

Absolvent al Facultăților de medicină și farmacie din München, proprietarul Farmaciei „Apollo” din Oltenița (1863), pe care o va moșteni fiul său,

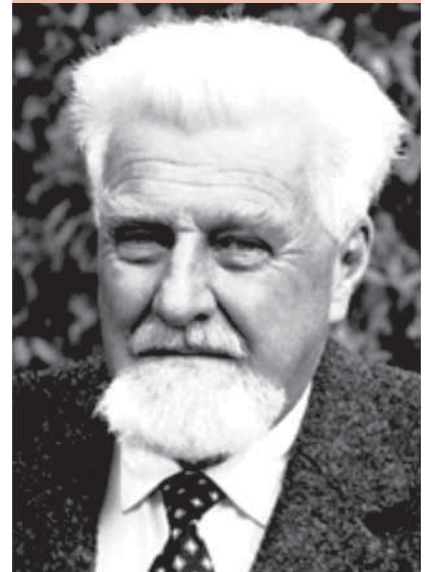
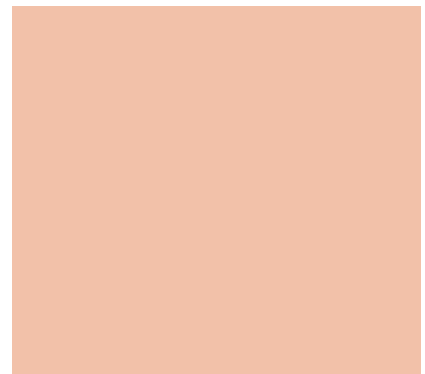

FIGURA 15. Dr. Konrad Lorenz (1903-1989)

FIGURA 16. Dr. Theofil Gottlieb Fabini (1839-1893)

FIGURA 17. Dr. Epifanie Cozărescu (1914-2010)

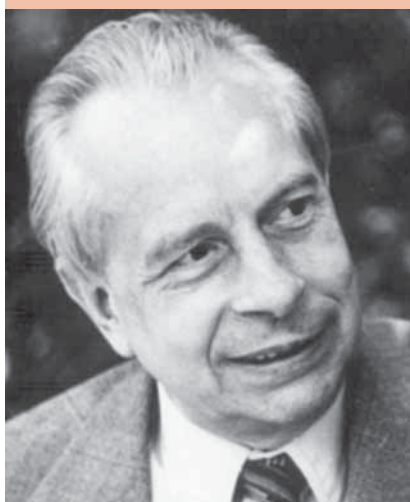

FIGURA 18. Dr. Victor Aurelian Săhleanu (1924-1997)

FIGURA 19. Dr. Banu (Șerban) Rădulescu (1924-1998)

farmacistul Carol Fabini (1878-1967); înmormântat în cimitirul *Evanghelic* din Capitală (28).

Un adevărat „pater” al istoriei medicinei și farmaciei din orașul Roman

1914, ian. 24, Cernăuți – 105 ani de la nașterea medicului **Epifanie Cozărescu** (†2010, martie 4, Roman)

A absolvit liceul *Aron Pumnul* din Cernăuți și Facultatea de Medicină din Iași (1941); s-a specializat la Facultatea de Medicină din Cluj, în boli interne (1957-1958) și a asistat pasionat la cursurile de Istoria medicinei, susținute de prof. dr. Valeriu Bologa; medic la Spitalul Săveni, Dorohoi (1941-1949) și la Spitalul Municipal „*Precista Mare*” din Roman (1950-1979), unde va fi onorat cu titlul de „*medic fără de arginți*”. Cu adevărat dăruit pacienților săi și orașului în care va viețui 60 de ani, înscriindu-se cu litere de aur ca istoriograf al vieții și sănătății romășcane, în zeci de articole și monografii: „*Istoricul Spitalului Municipal <Precista Mare> din Roman, până la bicentenar (1998) parțial și al vieții medico-farmaceutice romășcane*”, Roman, 2001, în colaborare cu dr. O. Clocotici (29).

1924, ian. 19/1 feb., Gura Humorului – 95 ani de la nașterea medicului **Victor Aurelian Săhleanu** (†1997, aug. 26, București)

Profesor universitar, dr. docent, savant enciclopedist, a fost și „*un poet delicat și modern*” ale cărui versuri sunt inspirate din autobiografia sa, atât de bogată și cultivată; omul de știință a legat cu valențe indestructibile specialitățile în care era cu adevărat „*doctor*”: endocrinologie, antropologie, cibernetică, biofizică, informatică, psihologie, homeopatie etc.; jurnalul său de mii de pagini, original și documentat, a fost multiplicat și donat la mai multe instituții de cultură din țară; deși parte din timpul „*înscris*” nu i-a fost propice. Dr. farm. col. (r) C. Iugulescu l-a cunoscut bine și fără exagerare l-a considerat o excepție între toate „*personalitățile noastre trecute și prezente*” (30).

1924, feb. 24, București – 95 ani de la nașterea medicului **Banu (Șerban) Rădulescu** (†1998, dec. 9, Berlin)

Absolvent bursier al liceului militar „*Nicolae Filipescu*” de la Mănăstirea Dealu (1943); student al Facultății de Medicină din București și al Institutului Medico-Militar, la sfârșitul anului II este trimis în fața Curții Marțiale București pentru culpa de a fi scris epigrame la adresa lui Dej, Luca, Anei Pauker ș.a., dar va fi achitat; sublocotenent-medic (1946), dar în anul următor este scos din armată, în scopul epurării acesteia; își continuă studiile și este luat preparator la catedra de anatomie de prof. Gr. T. Popa; la 23 aug. 1948, în urma unei înscenări a Securității este arestat, fiind acuzat de tentativa de a părăsi țara și condamnat la 10 ani închisoare; a trecut prin închisorile din Constanța, Văcărești, Jilava, Caransebeș, Pitești, Canal, Gherla, fiind eliberat în **1954**; întrucât nu i se permite să termine facultatea, este nevoit să lucreze timp de un an pe post de „*soră medicală*” la Sanatoriul TBC din Geoagiu; își ia examenul de stat (1956); fiind stagiar la Maternitatea Filantropia este arestat pentru scurtă vreme; după terminarea stagiaturii este obligat să plece la țară (1957, mai-1962, nov.) ca medic generalist la circumscripția Geoagiu, jud. Hunedoara; prin concurs medic de circumscripție la Policlinica Sect. I București; se îmbolnăvește grav de plămâni (**1964-1965**) trecând prin mai multe sanatorii, își întrerupe cariera medicală; publică volumul de nuvele „*Dincolo de așteptare*” (1967), marcând debutul său editorial și devine membru al Uniunii Scriitorilor; publică volumele „*Verdictul*”, „*Lumină și piatră*”, „*Oameni și oameni*”,

„Păsările mari nu cântă”, „Nimic despre fericire” (Premiul Asociației Scriitorilor din București), „În iarbă cu fața la soare” ș.a., cuprinzând nuvele, romane, povestiri; după decembrie 1989 inițiază „Memoria-revista gândirii arestate”, înființează Fundația Culturală Memoria, iar în 1998 lansează proiectul Memorialului Fortul 13 Jilava; membru al PEN-Club-ului, al Asociației Ziariștilor din România, membru de onoare al AFDPR Timișoara, veteran de război; s-a stins din viață după o grea suferință, în urma unei boli necruțătoare (31).

UN MEDIC AL STUDENȚILOR, POET ȘI PROZATOR

1924, martie 12, Chișinău – 95 ani de la nașterea medicului scriitor **Mihai Eraclide** (†1996, București)

Absolvent al Facultății de Medicină din București (1948); medic în Valea Jiului (1952-1954); asistent la Clinica de Semiologie a IMF București (1954-1957); medic de medicină generală la Dispensarul Institutului Politehnic (1958-1966) de pe lângă Spitalul pentru studenți București; a primit din partea SMSPR (1996) o diplomă de onoare acordată „pentru creația sa poetică: *Adevărul pentru care iubim* (1988) și *Ora ceaiului* (1990)”, ambele publicate la Ed. Litera (32).

ANIVERSĂRI-COMEMORĂRI

Un medic biostatistician și demograf

1894, feb. 19, Sâmbăteni, jud. Arad – 125 ani de la naștere și 55 de ani de la decesul dr. **Sabin Manuilă** (†1964, nov. 20, New York)

Studii superioare la Facultatea de medicină din Budapesta; studii de specialitate în SUA; a fost unul dintre cei mai importanți medici statisticieni și demografi în Direcția de Statistică a Institutului de Igienă și Sănătate Publică din București; membru corespondent al Academiei Române (1938); înlăturat în 1948 după emigrarea în SUA (1944) și repus în drepturi, post mortem (1990) (32).

Un medic poet basarabean

1939, ian. 1, Bahmuțea, jud. Tighina, Basarabia – 80 ani de la nașterea medicului poet **Emil Brumar** (†2019, ian. 21, Iași)

Absolvent al Facultății de Medicină din Iași (1963); stagii de „țară” la Dolhasca, jud. Suceava (1963-1975); el însuși spunea „*mă atârn de un creion și o coală de hârtie*”, visul său mărturisit de a deveni scriitor (scrisoare-mărturisire către Lucian Raicu, publicată în România literară nr. 2, 15-21 ian. 2003); opera sa: volume de versuri premiate de „*Uniunea Scriitorilor din România*”, al cărui membru a fost; din 1970 a avut rubrică permanentă în revista România literară, „*Cerșetorul de catifea*” (32).

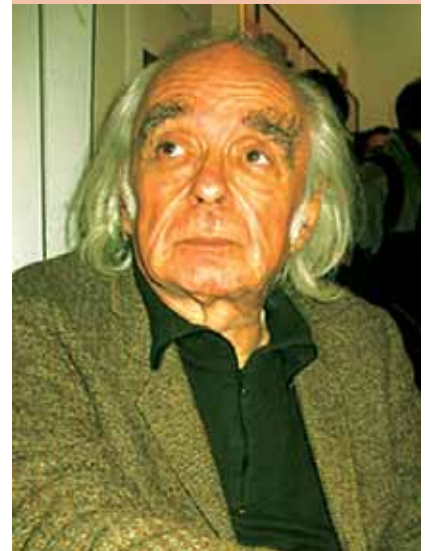

FIGURA 20. Poetul Emil Brumar

BIBLIOGRAFIE

1. Marian F., *Medici și farmaciști din Maramureș*, Ed. Gutinul, Baia Mare, 2006, p. 87;
2. Radu Iftimovici, *Istoria Medicinii*, Ed. All, 1995, București;
3. Wikipedia;
4. Priboi R.N., *Despre suferința mentală*, Ed. Medicală Românească, Buc., 2001, p. 115;
5. Marian F., *Acei oameni în alb*, Ed. Eurotip, Baia Mare, 2013, p. 16-17;
6. Negru I., *Etnobotanica în folosul medicinei în opera înaintașilor dr. P. Vasici...*, Munca Sanitară, 1974, p. 171-178;
7. Dana Baran, *Decani și rectori ai Universității de Medicină și Farmacie din Iași (1879-2016)*, Ed. "Grigore T. Popa" UMF Iași, 2016, p. 33-34;
8. Israil Michaela-Anca, *Personalități de prestigiu ale Institutului Cantacuzino*, Ed. Asclepius, București, 2009;
9. Maria-Gabriela Suliman, Antoaneta Lucasciuc, *155 ani de la nașterea Prof. dr. Ion Cantacuzino, (13/25 nov. 1863, București - 14 ian. 1934, București)*, săptămâna MEDICALĂ, Anul XIV. Nr. 232, decembrie 2018;
10. Antoaneta Lucasciuc, *ARETA SCALAT, prima femeie medic, din Bucovina*, Viața Medicală Nr. 3, 18 ian. 2008, p. 7;
11. Enciclopedia marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului, vol. I A-G, Ed. Geneze 1999, p. 95-96;
12. Irimescu M., *Universitari bucovineni în lumea largă. Israel*, Mesager bucovinean, Anul XIV Serie nouă nr. 2 (54), 2017, p. 45/46;
13. *Cercetare și elaborare la Dusseldorf*, 1991;
14. Catalog AHE 2016-2017;
15. Negru I., *Farmacia Spitalului „Filantropia” din București sub regulamentul doctorului C. Caracaș din 1817*, Viața medicală (c.m.), vol. XXIII, nr. 12/1975;
16. Lipan V., *Istoria farmaciei române în date*, Ed. Farmaceutică, Buc., 2009, p. 44;
17. *Dicționar enciclopedic de imunologie*, Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc., 1981;
18. Antoaneta Lucasciuc, Maria-Gabriela Suliman, *Medici militari bucovineni și traseele lor istorice*, AMFOR, 27.11.2015;
19. Mihailide M., *Mic dicționar SMSPR*, Ed. Viața Medicală Românească, 2001, p. 69-70;
20. *Dicționar cronologic de medicină și farmacie*, sub îngrijirea dr. G. Brătescu, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1975;
21. Lipan V., *Istoria farmaciei române în date*, Ed. Farmaceutică, București, 2009, p. 24; 28; 47; 75-76;
22. Bercuș C., *Colecția de portrete și busturi a Facultății de Medicină*, Edit. Medicală, București, 1968, 159 p.;
23. Maria-Gabriela Suliman, Antoaneta Lucasciuc, *155 ani de la nașterea Prof. dr. Ion Cantacuzino (13/25 nov. 1863, București-14 ian. 1934, București)*, Săptămâna Medicală, Anul XIV, Nr. 232, decembrie 2018, p. 28-29;
24. Dana Baran, *Decani și rectori ai Universității de Medicină și Farmacie din Iași (1879-2016)*, Ed. "Grigore T. Popa" UMF Iași, 2016, p. 48;
25. Nandriș T., *Medici bucovineni*, mss., 1974, p. 81-87; 141-144;
26. Simmons J., *100 cei mai mari savanți ai lumii*, Ed. Lider, București, 1996, p. 285-288; 97-101; 135-137;
27. Covalciuc D., *Mic dicționar de medici români din Bucovina*, Ed. Mușatinii, Suceava, 2012, p. 132-133;
28. Lipan V., *Dicționar biografic de farmaciști români*, Vol. 1, Ed. Farmaceutică, Buc., 2011, p. 94-97; 288-290;
29. Antoaneta Marinescu Lucasciuc, Magdalena Avădanei, Maria-Gabriela Suliman, *Dr. Epifanie Cozărescu (1914-2010) iatroistoriograf și scriitor*, A 47-a Reuniune Națională de Istoria Medicinii și a 27-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Roman, 17-19 mai 2018;
30. Iugulescu, C., *Necroloage*, Ed. SITECH, Craiova, 2011, p. 99-102; 91-95;
31. Micaela Ghițescu, *In memoriam Banu Rădulescu*, Rev Memoria nr. 26, 1998, p. 1-12;
32. Mihailide M., *Medici scriitori și publiciști români*, Dicționar biobibliografic cu un compendiu în limba franceză, Ed. Viața Medicală Românească, București, 2003, p. 111; 32; 170; 62.